

Mikko Kärnä kesk

Lakialoite laiksi rikoslain 6 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Suomen rikoslain perusteella murhasta tulee aina määrätä elinkautinen vankeus. Elinkautinen vankeus voidaan määrätä myös eräistä muista erittäin vakavista rikoksista, kuten sotarikokset, terroristisessa tarkoituksessa tehty tappo tai murha, törkeä maanpetos sekä törkeä valtiopetos.

Elinkautisesta vankeustuomiosta voi vapautua aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kaksitoista vuotta. Alle 21-vuotiaana tehdystä rikoksesta elinkautiseen vankeuteen tuomittu vankei voidaan päästää ehdonalaiseen vapauteen aikaisintaan, kun vankilassaoloaikaa on kertynyt kymmenen vuotta. Ennen kuin elinkautiseen vankeuteen tuomittu päästetään ehdonalaiseen vapauteen, hänet voidaan määrätä valvottuun koevapauteen.

Suomessa rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15-vuotiaana. 15—20-vuotias katsotaan nuoreksi rikoksentekijäksi. Poliisin mukaan nuoren rikoksesta epäillyn ikä otetaan huomioon, kun arvioidaan hänen syyllisyyttään ja rikoksen seurauksia. Samassa yhteydessä arvioidaan myös nuoren sosiaalista tilannetta. Tämän tavoitteena on tukea nuorta pääsemään rikoksettomaan elämään.

Rikoslain 6 luvun 8 pykälän mukaan alaikäisen tekemistä rikoksista tulee tuomita lievennetyn rangaistusasteikon mukaan. Määrättäessä rangaistusta rikoksen tekijälle saa tuomita enintään kolme neljännessä rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä ja vähintään rikoksesta säädetyn rangaistuslajin vähimmäismäärän. Jos rikoksesta voisi seurata elinkautinen vankeus, enimmäisrangaistus sen sijasta on kaksitoista vuotta vankeutta ja vähimmäisrangaistus kaksi vuotta vankeutta.

Toisin sanoen alle 18-vuotiaana tehdystä murhasta voidaan Suomessa tuomita enimmillään kahdentoista vuoden ehdottomaan vankeusrangaistukseen. Käytännössä kukaan nuorena vankeusrangaistukseen tuomittu ei istu täyttä tuomiota vankilassa. Nuoret rikoksentekijät pääsevät yleensä ehdonalaiseen vapauteen jo suoritettuaan yhden kolmasosan rangaistuksesta.

Tämä on varmasti perusteltua useimpien rikosten osalta mutta ei kuitenkaan vakavimpien henkirikosten kohdalla. Alaikäisten tekemät henkirikokset ovat olleet Suomessa harvinaisia, mutta viime vuosina niiden määrä on noussut. Henkirikoksesta tai sen yrityksestä epäiltyjä alle 18-vuotiaita oli vuonna 2020 Poliisihallituksen tilastojen mukaan peräti 43, kun vuosina 2015—2019 heitä oli vuosittain 9—16.

Lakialoite LA 51/2021 vp

Viime vuosina on tehty useita erityisen raakoja murhia alaikäisten toimesta. Viimeisin on Helsingin Koskelassa joulukuussa 2020 tehty murha, josta Helsingin käräjäoikeus tuomitsi elokuussa 2021 tekijät nuorena henkilönä tehdyistä murhista kymmenen vuoden ja yhden kuukauden, yhdeksän vuoden ja kahden kuukauden sekä kahdeksan vuoden ja kahden kuukauden pituisiin vankeusrangaistuksiin.

Rikoslain 21 luvun 2 §:n mukaan jos tappo tehdään vakaasti harkiten, erityisen raa'alla tai julmalla tavalla, vakavaa yleistä vaaraa aiheuttaen tai tappamalla virkamies hänen ollessaan virkansa puolesta ylläpitämässä järjestystä tai turvallisuutta taikka virkatoimen vuoksi ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava murhasta vankeuteen elinkauteksi.

Vankeusrangaistuksen tarkoituksena on rikosten estäminen. Sen ehkäisevä vaikutus kohdistuu niin yksilöön kuin yhteiskuntaan. Vankeusrangaistus eristää rikoksentekijän muusta yhteiskunnasta, jotta tämä ei voi tehdä rikostaan uudestaan. Yhteiskunnan kannalta myös pelotteella on vaikutus. Pelotevaikutuksella ehkäistään tulevia rikoksia.

Alaikäisen mutta rikosoikeudellisesti vastuullisen henkilön tekemä murha tai muu rikos, josta voidaan tuomita elinkautiseen vankeuteen, on yhtä vakava kuin täysi-ikäisen tekemä vastaava rikos. Tästä syystä on välttämätöntä, että alle 18-vuotias voidaan tarvittaessa tuomita myös elinkautiseen vankeuteen, jos hän syyllistyy esimerkiksi murhaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 6 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 6 luvun 8 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 515/2003, seuraavasti:

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

8 §

Rangaistusasteikon lieventäminen

Rangaistus määrätään noudattaen lievennettyä rangaistusasteikkoa, jos:

Lakialoite LA 51/2021 vp

- 1) tekijä on tehnyt rikoksen alle 18-vuotiaana ja kyseessä ei ole rikos, josta voisi seurata elinkautinen vankeus;
- 2) rikos on jäänyt yritykseen;
- 3) tekijä tuomitaan avunantajana rikokseen soveltaen, mitä 5 luvun 6 §:ssä säädetään, tai hänen osallisuutensa rikokseen on muutoin muiden osallisuutta selvästi vähäisempi;
- 4) rikos on tehty olosuhteissa, jotka läheisesti muistuttavat vastuuvapausperusteiden soveltamiseen johtavia olosuhteita; tai
- 5) siihen on edellä 6 tai 7 §:ssä mainituilla tai muilla poikkeuksellisilla perusteilla tuomiossa mainittavia erityisiä syitä.

Määrättäessä rangaistusta 1 momentin nojalla tekijälle saa tuomita enintään kolme neljännessä rikoksesta säädetyn vankeus- tai sakkorangaistuksen enimmäismäärästä ja vähintään rikoksesta säädetyn rangaistuslajin vähimmäismäärän. Jos rikoksesta voisi seurata elinkautinen vankeus, enimmäisrangaistus sen sijasta on kaksitoista vuotta vankeutta ja vähimmäisrangaistus kaksi vuotta vankeutta, paitsi silloin kun kyseessä on 1 momentin 1 kohdan mukainen tilanne.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 1.11.2021

Mikko Kärnä kesk
Vilhelm Junnila ps